

FENOMENUL REEXPORTURILOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA

ALEXANDRU STRATAN, doctor habilitat, IEFS
ALEXANDRU FALA, doctorand, IEFS
VICTORIA CLIPA, doctorand, IEFS

Performanțele exporturilor din anul 2011 au fost plăcut surprinzătoare. Acestea nu numai că au înregistrat un avânt puternic, dar și au fost susținute de o modificare aparent calitativă în structura exporturilor, producându-se o creștere a exporturilor de produse manufacturate. Totodată, tabloul unei performanțe înalte a exporturilor a fost afectat de presupunerea creșterii dinamicii a reexporturilor confirmat ulterior de datele statistice oficiale. Deși, datele statistice indică că dezvoltarea acestora își are rădăcinile încă din prima jumătate a deceniului trecut, acestea rămân a fi un concept relativ puțin cunoscut în țară, creând deseori o imagine confuză privind conținutul, dimensiunile sale și efectele sale asupra altor indicatori economici. În acest context, prezentul articol își propune clarificarea conceptului de reexport și o încercare de a estima nivelul acestora în Republica Moldova.

The exports' performance was impressive in 2011. Beside their unexpected high growth rates, their structure has registered an apparent qualitative change – a continuous slight shift towards manufactured products being produced. However the assumption that exports increase was sustain by the re-export of goods has reduced the beauty of the created image. Afterwards, the assumption was confirmed by the official statistical data. Although it seems available data shows that re-exports development in Republic of Moldova began in the first half of the previous decade, it remains a relatively poorly understand concept in the country that creates frequently confusion regarding their meaning, dimensions and effects on other macroeconomic indicators. In this respect, the present paper aims to clarify the concept of re-export and makes an attempt to estimate their level in the Republic of Moldova.

Cuvinte cheie: comerț exterior, exporturi, export de produse autohtone, reexporturi, reexportul produselor după prelucrare, regimuri vamale, originea mărfurilor.

Introducere. Evoluția comerțului exterior din anul 2011, marcată de creșterea exporturilor cu ritmuri ce devansează majorarea importului, a fost îmbucurătoare, dar și surprinzătoare. În același timp, această dinamică a ridicat anumite semne de întrebare privind factorii care au generat creșterea exporturilor. Sporirea acestora cu ritmuri majorate, comparativ cu tempourile înregistrate în sectorul de bunuri, ne face să presupunem, că intensificarea reexporturilor ar putea avea un rol important în creșterea spectaculoasă a exporturilor. Totodată, chiar și adevăritatea acestei ipoteze nu trebuie tratată ca o diagnoză negativă pentru economia națională. În prezent, reexporturile sunt o trăsătură caracteristică pentru comerțul internațional, iar pentru economiile naționale acest flux generează anumite avantaje certe.

Aspectele metodice aplicate în practica națională la evaluarea reexporturilor necesită o tratare prudentă, ținând cont de particularitățile caracteristice diferitor concepte ce delimitează categoria „reexport”. Acest studiu prezintă o primă tentativă în sensul elucidării aspectelor contradictorii ce se referă la reexporturile din Republica Moldova.

Sub aspect structural, studiul este format din 3 părți, care se axează pe:

1. Evoluția reexportului din Republica Moldova, analizată în baza datelor oferite de statistica națională și cea internațională;
2. Delimitarea abordărilor conceptuale privind categoria de reexport, cu evidențierea tratării aplicate în practica națională;
3. Cuantificarea relației dintre sectorul de bunuri al economiei naționale și export, în vederea determinării indirecte a volumului de reexport din Republica Moldova.

Tendențele reexporturilor în Republica Moldova

În anul 2011, am asistat la o evoluție deosebită pentru comerțul exterior moldovenesc: exporturile de mărfuri au crescut cu ritmuri superioare față de importuri. Exporturile au constituit în această perioadă 2 216,8 milioane USD, fiind în creștere cu 43,8% față de perioada similară a anului precedent, și chiar mai mult, au depășit nivelul anului 2008 cu 39,3%, în timp ce importurile au fost de 5 191,3 milioane USD, majorându-se cu 34,7%, comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Conform datelor oficiale, în 2011, 45,3% din valoarea totală a exporturilor au reprezentat-o reexporturile, ceea ce constituie 1 006,4 milioane USD, care au sporit față de perioada similară a anului 2010 cu 66%, în timp ce exporturile de produse autohtone s-au majorat cu 29,33%. Datele pentru primul trimestru al anului indică asupra unei ponderi a reexporturilor de 43% din exportul de mărfuri.

Republica Moldova are un nivel relativ înalt la capitolul reexporturi, comparativ cu alte state, pentru care sunt disponibile astfel de date, fiind lider sub aspect regional și devansând așa țări, ca: Georgia, Albania, Republica Kîrgîză și Armenia. Dinamica bună în evoluția reexporturilor nu este un fenomen caracteristic doar unor state, ci este o tendință ce se cristalizează la nivel mondial. În anul 2000, reexporturile dețineau o pondere semnificativă în exporturile mai multor țări din UE, astfel, acestea

constituiau până la 31% în Franța și 33% în Belgia¹. În anul 2009, reexporturile cifrau 44% din exporturile Olandei², iar conform datelor anului 2010, reexportul reprezintă 96% din valoarea totală a exporturilor Hong Kongului, unul dintre liderii mondiali la export.

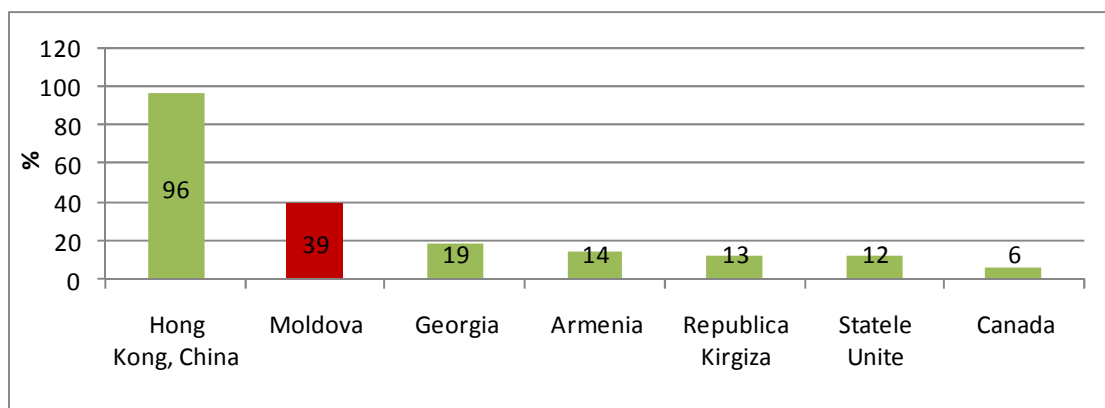

Fig. 1. Aspecte comparative privind ponderea reexporturilor în exporturi, 2010

Sursa: UN Comtrade database (<http://comtrade.un.org/db/>).

În Republica Moldova, un salt al reexporturilor s-a produs în 2005, sporind de, aproximativ, 15 ori, comparativ cu anul 2004 (de la 18,7 la 294,9 mil. USD), ulterior, volumul acestora a înregistrat o creștere continuă (vezi Figura 2). În perioada anilor 2006-2010, valoarea reexporturilor a crescut cu un ritm mediu anual de 17,4%, în timp ce exporturile agregate de bunuri s-au majorat cu 8,7%, iar exporturile de produse autohtone au sporit anual, în medie, cu 4,8%. Boomul reexporturilor s-a produs, cu precădere, datorită accelerării acestora în UE, înregistrându-se o creștere de 22 de ori – de la 9,4 milioane USD în 2004 la 207 de milioane USD în 2005. Astfel, până în prezent, principala destinație a reexporturilor o reprezintă țările UE. În 2010, 52,8% din exporturile în UE au constituit-o reexporturile; în CSI această cifră a fost semnificativ mai mică – 28,2%.

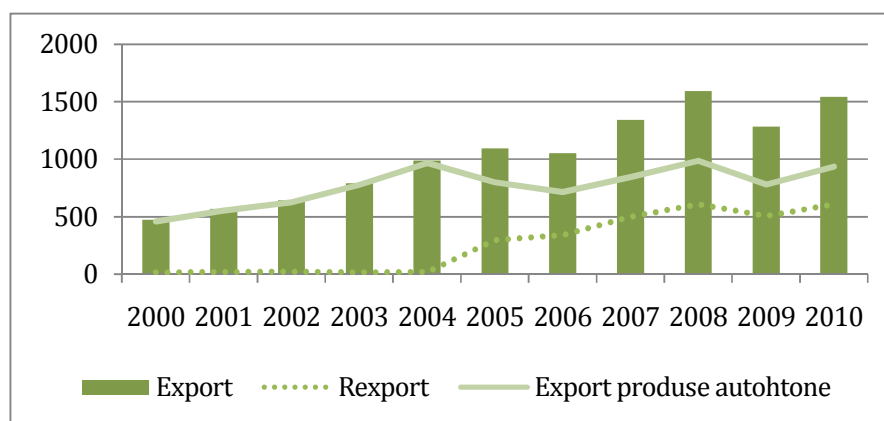

Fig. 2. Evoluția reexportului Republicii Moldova, mil. USD

Sursa: UN Comtrade database (<http://comtrade.un.org/db/>).

Conform datelor disponibile privind reexporturile, în perioada 2005-2010, schimbarea structurii exportului, caracterizată prin creșterea ponderii produselor manufacturate cu valoare mai înaltă, s-a produs din contul reexporturilor. De altfel, „explozia” reexporturilor din 2005 s-a realizat, în mare parte, datorită produselor industriei ușoare – îmbrăcăminte tricotată și netricotată³, încălțăminte, mobilă, fibre sintetice sau artificiale, piele și produse din piele; mașini și echipamente de transport. În 2010, circa 70%

¹ CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis. Re-exports: international comparison and implications for performance indicators, disponibil la <http://www.cpb.nl/node/10313>

² CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis. Internationalization monitor 2010, disponibil la <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/092F7BA8-51EF-4821-AA2A-64A3ACF81400/0/2011m21pub.pdf>

³ Exportul de produse autohtone din codul 62 și 61 s-au redus de la 155,7 mil. USD în 2004 la 34,2 mil. USD în 2005, iar reexportul a sporit în această perioadă de la 179 mii. USD la 136,5 mil. USD.

din produsele manufacturate exportate, excluzând produsele alimentare, au fost reprezentate de reexporturi.

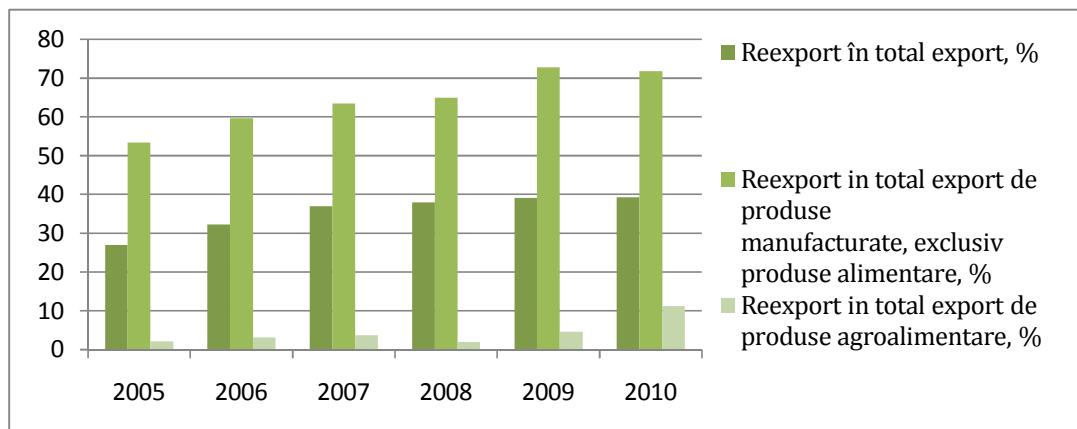

Fig. 3. Pondere reexporturilor anumitor tipuri de produse în volumul total al exporturilor de mărfuri din Republica Moldova, %

Sursa: WITS database (<http://wits.worldbank.org/wits/>).

În același timp, analiza exportului de produse autohtone din Republica Moldova indică asupra unor schimbări structurale neimportante. Ponderea decisivă de 72% în exportul de bunuri autohtone o dețin produsele agroalimentare, acest nivel păstrându-se relativ constant în cazul comparației făcute între anii 2010 și 2005.

Tabelul 1. Modificarea structurii exportului de mărfuri din Republica Moldova, %

	Export autohton		Reexport	
	2005	2010	2005	2010
Total	100	100	100	100
Produse agroalimentare	71,4	72	4,3	9,3
Produse alimentare și animale vii	23,2	36,5	4,1	7,6
Băuturi și tutun	40,9	21,8	0,2	0,2
Materiale brute necomestibile, exclusiv combustibili	6,2	13,7	19	2,8
Semințe și fructe oleaginoase	2,5	8,6	0	1,5
Combustibili minerali, lubrifianți și materiale derivate	0,2	0,3	0	0,8
Uleiuri, grăsimi și ceruri de origine animală sau vegetală	4,8	5,1	0	0
Produse chimice și produse derivate nespecificate în altă parte	1,5	2,2	2,4	9,7
Mărfuri manufacturate, clasificate mai ales după materia primă	8,4	6,4	11,4	9,5
Fire, țesături, articole textile necuprinse în altă parte și produse conexe	1,7	0,4	3,1	5,6
Mașini și echipamente pentru transport	6,3	4,8	3,8	24,3
Articole manufacturate diverse	8,5	9,2	59,1	45,1
Mobilă și părțile ei	0,5	1	2,1	4,8
Îmbrăcăminte și accesorii	4,3	3	46,4	33,8
Încălțăminte	0,2	0,5	8,5	4,2

Sursa: WITS database (<http://wits.worldbank.org/wits/>).

Delimitări conceptuale ale categoriei de reexport

În sensul său economic, reexporturile reprezintă bunurile scoase de pe teritoriul economic al unei țări în aceeași stare în care au fost importate – definiție care poate fi regăsită și în recomandările Comisiei de Statistică a Națiunilor Unite. Termenul de „bunuri în aceeași stare” include bunurile, care nu au fost supuse unor modificări substanțiale care să le schimbe originea¹. Această definiție este susținută și în cazul altor state, de exemplu: Australia² sau SUA³.

Sensul economic al categoriei de reexport nu se limitează la bunurile înregistrate în destinația vamală de reexport și este deseori mai amplu. Din punct de vedere al legislației vamale, reexporturile vizează, mai cu seamă, cuantificarea fluxurilor comerciale străine de bunuri asupra cărora nu sunt aplicate drepturi de import/export și măsuri de politică comercială.

Conform Codului Vamal al Republicii Moldova, reexporturile reprezintă „destinația vamală care constă în scoaterea mărfurilor și mijloacelor de transport străine⁴, plasate anterior într-un regim vamal suspensiv⁵, de pe teritoriul vamal fără perceperea drepturilor de export și fără aplicarea măsurilor de politică economică”⁶. Astfel, acestea se referă la scoaterea de pe teritoriul vamal al țării a produselor care au fost anterior importate și plasate în regim vamal suspensiv, fără a obține originea Republicii Moldova. De menționat, că această tratare corespunde practicii europene, expusă în Codul Vamal Comunitar⁷.

În dependență de regimul vamal suspensiv, în care au fost plasate produsele, și de nivelul de procesare aplicat, deosebim două tipuri de reexport:

✓ *reexportul tipic* se referă la produsele, ce rămân în **aceeași stare** sau suportă modificări neesențiale. Acestea se referă, cu precădere, la produsele reexportate, care s-au aflat anterior în antrepozit vamal sau zonă economică liberă. Conform datelor Biroului Național de Statistică, în perioada ianuarie-septembrie 2011, reexportul tipic a constituit 340 de milioane USD sau 21,9% din totalul exporturilor de mărfuri;

✓ *reexportul după prelucrare* presupune reexportul acelor produse, care au fost plasate anterior într-un regim vamal suspensiv care permite anumite proceduri de procesare. Pentru Republica Moldova, în această categorie se regăsesc produsele compensatoare, obținute după prelucrarea materialelor importate în regim de perfecționare activă cu suspendare, care nu încorporează produse autohtone, de exemplu: confecții și alte produse textile, îmbrăcăminte, încălțăminte, mobilă. În perioada ianuarie-septembrie 2011, conform datelor BNS, reexportul produselor după prelucrare a constituit 25,8% din totalul exporturilor de mărfuri.

Totodată, în evaluarea reexporturilor din Republica Moldova, care se efectuează, preponderent, în baza procedurilor vamale, constatăm o neconcordanță cu tratarea economică a acestei categorii. Sensul economic al reexporturilor constă în exportarea de către o țară a bunurilor, care au fost anterior importate și nu au fost supuse unor modificări substanțiale care să le schimbe originea țării în cauză. Conform acestui concept, reexportul ar trebui să includă bunurile ce nu își schimbă originea și părăsesc statul, ieșind atât dintr-un regim vamal suspensiv, cât și după ce au fost plasate în regim definitiv de import și au obținut statutul de produs autohton, dar nu au suferit modificări esențiale pe teritoriul țării.

În acest context, discrepanța dintre conceptul economic și tratarea vamală existentă se poate produce din două considerente:

¹ International Merchandise Trade Statistics. Compilers Manual. United Nations, New York, 2004, p. 28 disponibil la http://unstats.un.org/unsd/publication/SeriesF/seriesf_87e.pdf;

² <http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/2f762f95845417aeca25706c00834efa/e5592157eaa6fd21ca25731c007ee1bf!OpenDocument>;

³ http://www.ic.gc.ca/eic/site/tdo-dcd.nsf/eng/h_00023.html;

⁴ În conformitate cu Codul Vamal *mărfurile străine* sunt altele decât cele autohtone (art.1 pct. 3).

Mărfuri autohtone sunt mărfuri:

- a). obținute integral pe teritoriul vamal al Republicii Moldova în condițiile prevăzute la art. 20 din Legea cu privire la tariful vamal, care nu încorporează mărfurile importate din afara teritoriului vamal al Republicii Moldova. Mărfurile obținute din mărfurile plasate sub un regim vamal suspensiv nu se consideră a avea caracter autohton;
- b). importate din afara teritoriului vamal al Republicii Moldova, care au fost puse în liberă circulație;
- c). obținute sau produse pe teritoriul vamal al Republicii Moldova fie din mărfuri menționate la lit. b), fie din mărfuri menționate la lit. a) și b);

⁵ Conform Codului Vamal al Republicii Moldova regimurile vamale suspensive cuprind: perfecționarea activă, antrepozitul vamal, transformarea sub control vamal, admiterea temporară sau din zona liberă;

⁶ COD Nr. 1149 din 20.07.2000, CODUL VAMAL al Republicii Moldova, publicat în Monitorul Oficial nr.160-162/1201 din 23.12.2000. Art. 98;

⁷ Codul Vamal Comunitar instituit prin Regulamentul Consiliului (CEE) nr. 2913 /92.

• Conform legislației naționale, în reexporturi nu se includ produsele plasate în regim vamal de import definitiv care părăsesc, ulterior, teritoriul vamal al țării fără a suferi modificări esențiale. **Luarea în considerare a acestei categorii ar putea contribui la majorarea reexportului tipic.**

• Neglijarea principiului originii sau atribuirea unui rol secundar acestui factor în momentul plasării mărfii în destinația vamală de reexport. Presupunem, că produsele compensatorii, după prelucrare în regim vamal de perfecționare activă cu suspendare, care încorporează doar serviciile de prelucrare, dar nu includ mărfuri autohtone, sunt atribuite reexporturilor indiferent de faptul dacă și-au schimbat originea sau nu. **Acest fapt ar servi drept explicație pentru supraevaluările neadecvate ale valorii reexporturilor în condițiile în care evidența statistică se face doar în baza procedurilor vamale.**

De notat, că Comisia de Statistică a ONU recomandă ca în cazul procesării active, dacă produsele compensatoare își schimbă originea, acestea urmează a fi considerate drept bunuri autohtone. În caz contrar, aceste bunuri rămân a fi străine și trebuie să fie înregistrate ca reexport¹.

Estimări privind nivelul reexportului

În mod indirect, estimările scot în evidență faptul, că reexporturile dețin o pondere importantă în exporturi. Calculele realizate au pornit de la presupunerea, că legătura dintre valoarea adăugată din sectorul de bunuri și export ar fi slăbit odată cu trecerea timpului. Evoluțiile înregistrate în sectorul de bunuri, în particular în primul deceniu al sec. XXI, au determinat situația în care acesta nu putea susține integral creșterea exporturilor. În acest context, o parte importantă din exporturi a început să fie acoperită de reexporturi.

Regresia s-a bazat pe corelarea exportului de bunuri – X , cu valoarea adăugată brută produsă în sectorul de bunuri – VAB_b . În cazul nostru, în sectorul de bunuri au fost incluse 5 ramuri ale economiei naționale:

- ✓ agricultura, economia vânatului și silvicultura;
- ✓ pescuitul și piscicultura;
- ✓ industria extractivă;
- ✓ industria prelucrătoare;
- ✓ energie electrică și termică, gaze și apă.

În regresie au fost incluse datele privind evoluția anuală a variabilelor pentru perioada 1997-2010. Variabilele au fost exprimate în MDL și aduse la prețurile anului 2000. În calitate de deflatori au fost utilizați:

✓ pentru exportul de bunuri – indicele de preț pentru exportul de bunuri și servicii, calculat ca raportul dintre exportul de bunuri și servicii în prețuri curente și exportul de bunuri și servicii în prețuri comparabile;

✓ pentru sectorul de bunuri – inițial a fost calculat indicele de preț pentru fiecare ramură în parte, iar ulterior acești indici au fost agregați cu coeficienți separați w_i ; coeficientul w_i reprezintă ponderea valorii adăugate brute dintr-o ramură separată în total valoare adăugată din sectorul de bunuri (vezi Anexa 4).

La fel, în ecuație a fost inclusă variabila dummy – DUM , căreia i-au fost atribuite valori de 1 și 0. Au fost testate diferite combinații pentru variabila dummy:

- ✓ 0 pentru perioada 1997-2000, 1 pentru intervalul de timp 2001-2010;
- ✓ 0 pentru perioada 1997-2001, 1 pentru intervalul de timp 2002-2010;
- ✓ 0 pentru perioada 1997-2002, 1 pentru intervalul de timp 2003-2010;
- ✓ 0 pentru perioada 1997-2003, 1 pentru intervalul de timp 2004-2010;
- ✓ 0 pentru perioada 1997-2004, 1 pentru intervalul de timp 2005-2010.

În baza testelor statistice s-a determinat, că opțiunea optimă pentru variabila dummy este 0 pentru perioada 1997-2002 și 1 – pentru intervalul de timp 2003-2010 (în cazul includerii în regresie a variabilei dummy, anume pentru acest caz coeficientul de determinație este cel mai mare).

O primă observație, ce poate fi făcută după prelucrarea inițială a datelor, se referă la faptul, că în perioada 2005-2009, în sectorul de bunuri s-a atestat o evoluție descendentă, trend inversat în 2010, în timp ce exportul de mărfuri, începând cu 1999, a cunoscut, practic, o creștere continuă (excepții înregistrându-se în 2006 și, îndeosebi, în 2009). Deja această constatare indică asupra probabilității schimbării relației dintre evoluțiile din sectorul de bunuri și exportul de mărfuri după 2003.

¹ International Merchandise Trade Statistics. Compilers Manual. United Nations, New York, 2004, p. 28, disponibil la http://unstats.un.org/unsd/publication/SeriesF/seriesf_87e.pdf;

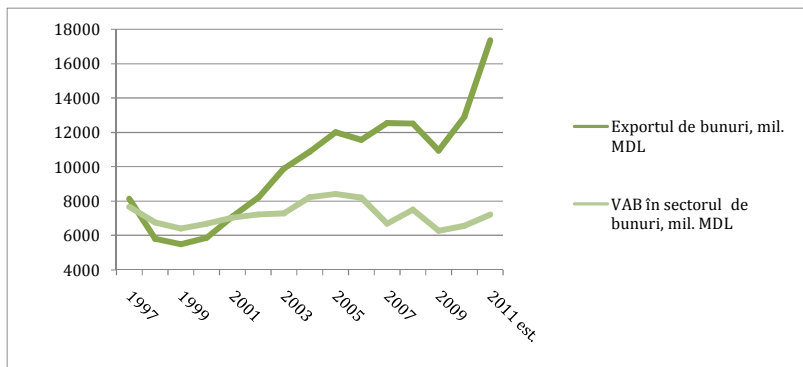

Fig. 4. Exportul de bunuri și valoarea adăugată brută în sectorul de bunuri, prețurile anului 2000
Sursa: Estimările autorilor.

Relația dintre valoarea adăugată din sectorul tradable și exportul de mărfuri poate fi exprimată prin următoarea formulă:

$$X = 0,96 \cdot VAB_b + 4559771710 \cdot DUM \tag{1}$$

Reformulând această relație, obținem:

$$X = 0,96 \cdot VAB_b, \text{ pentru perioada } 1997-2002 \tag{2}$$

$$X = 0,96 \cdot VAB_b + 4559771710, \text{ pentru perioada } 2003-2010$$

Valoarea peste limită a testelor T-Statistic (vezi Anexa 6) indică asupra corectitudinii ipotezei ce stă la baza regresiei – un raport mai apropiat între evoluția valorii adăugate din sectorul de bunuri tradable și exportul de mărfuri până în anul 2003 și o distanțare în relația dintre aceste 2 variabile după 2003. Totodată, în economie, sectorul de bunuri a continuat să asigure exportul conform relației existente până în 2003, detașarea ulterioară în corelația dintre acești 2 indicatori fiind cauzată de creșterea reexporturilor.

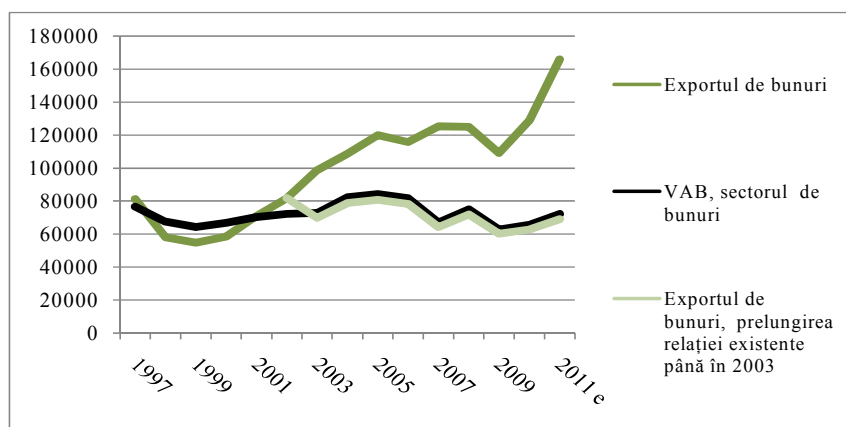

Fig. 5. Exportul efectiv de bunuri comparativ cu exportul estimat în baza extrapolării relației existente între export și valoarea adăugată din sectorul tradable până în 2003, mil. MDL (în prețurile anului 2000)

Sursa: Estimările autorilor.

Pentru determinarea volumului reexportului s-a realizat diferențierea volumului exportului rezultat din relația pentru perioada 2003-2010 și a exportului obținut din extrapolarea conexiunii statistice existente până în 2003. Pentru o mai bună relevare a fenomenului a fost luat în considerație un coridor, în care ar fi putut varia ponderea reexportului și este cuprins între nivelul reexportului, raportat la volumul real al exportului, și valoarea posibilă a reexportului (calculat prin adăugarea la reexport a erorii modelului), raportată la valoarea efectivă a exportului. Datele obținute din model pentru anul 2011 sunt puțin diferite de datele oficiale, totuși acestea se încadrează în limita coridorului.

Tabelul 2. Estimări privind ponderea reexportului în exportul de mărfuri

	Ponderea reexportului în export, date oficiale (%)	Ponderea reexportului în export, calculat în baza modelului (%)	Intervalul de încadrare pentru valori ale ponderii reexportului (%)
2007	37	41,52	36-48,8
2008	38	38,8	36,5-42,5
2009	39,2	43,09	41,7-44,9
2010	39,3	42,03	35,3-51,3
2011 est.	46	39,73	27,5-58

Sursa: Estimările autorilor.

Chiar dacă am considera drept reexport produsele compensatoare după prelucrare, indiferent dacă acestea își schimbă sau nu originea, atunci în perioada 2005-2010, în medie, circa 25% din valoarea bunurilor exportate după prelucrare sunt create în Republica Moldova. În ianuarie-septembrie 2011, acest indicator a constituit 19,5%, ceea ce ar reprezenta o pondere de circa 1,8% din valoarea adăugată brută generată în economia națională în această perioadă.

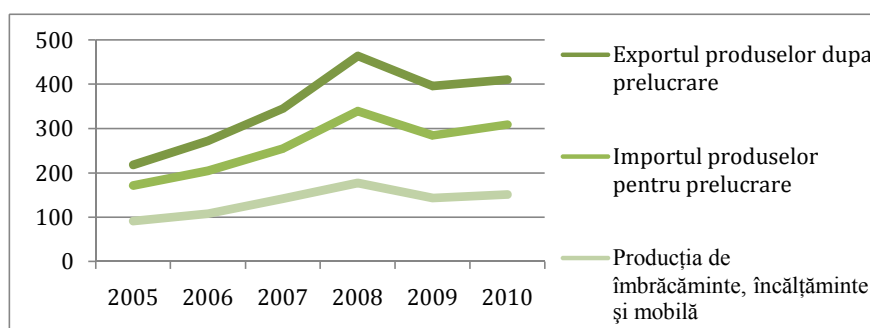

Fig. 6. Importul de materiale pentru procesare în lohn, exportul de produse compensatorii, producția de îmbrăcăminte, încălțăminte și mobilă, mil. USD

Sursa: BNM, BNS.

Concluzii

Experiența internațională indică asupra faptului, că în prezent, reexporturile au devenit o caracteristică a comerțului internațional, iar începând cu anul 2005, acest fenomen a cunoscut o dezvoltare solidă și în Republica Moldova. Estimările, la fel, confirmă, că reexporturile din Republica Moldova, privite în conceptul său economic larg, au cunoscut o dezvoltare rapidă în primul deceniu al sec. XXI.

Se disting două abordări ale conceptului de reexport: din perspectiva legislației vamale și tratarea sa economică. Prima vizează evaluarea reexporturilor pentru cuantificarea fluxurilor comerciale străine cu bunuri asupra cărora nu sunt aplicate drepturi de import/export și măsuri de politică comercială. A doua abordare, pur economică, este mai largă și se referă la scoaterea de pe teritoriul vamal al unei țări a produselor care au fost importate, iar ulterior – exportate fără a fi supuse unor modificări substanțiale care să le schimbe originea.

Pentru Republica Moldova, în evaluarea volumului reexporturilor se constată o neconcordanță dintre tratarea economică și cea vamală a categoriei de export. Conform sensului economic, reexportul ar trebui să includă bunurile ce nu își schimbă originea și fie părăsesc statul, ieșind dintr-un regim vamal suspensiv, fie părăsesc teritoriul vamal al țării după plasarea în regim definitiv de import și obțin statutul de produs autohton. În legislația națională, reexporturile reprezintă scoaterea de pe teritoriul vamal al țării doar a produselor care au fost anterior importate și plasate în regim vamal suspensiv și l-au părăsit luând destinația vamală de reexport fără a obține originea Republicii Moldova. De menționat, că această tratare corespunde practicii europene, expusă în Codul Vamal Comunitar.

În urma analizei efectuate, ne permitem să concluzionăm, că datele statistice existente privind reexporturile nu reflectă structura reală a acestora, la baza acestei ipoteze fiind 2 premise:

✓ Evidența statistică a reexporturilor, conform recomandărilor internaționale, se efectuează, preponderent, în baza regimurilor vamale în care au fost plasate anterior mărfurile. În același timp,

presupunem, că în momentul plasării bunurilor în destinația vamală de reexport, principiul originii bunurilor este neglijat;

✓ În evaluarea reexporturilor nu se includ produsele exportate în aceeași stare în care anterior au fost plasate în regim de import definitiv.

Această abordare nu permite o evaluare realistă a structurii reexporturilor, privită din punct de vedere economic. În acest context, trebuie de menționat, că evaluarea reexporturilor este un exercițiu dificil, iar la nivel internațional, doar un număr limitat de state reușesc să furnizeze date privind reexporturile.

Pentru o evaluare mai exactă a volumului și a structurii reexporturilor, ar fi utilă aplicarea unei metodologii focusate pe 2 componente:

- procedurile vamale care permit delimitarea reexporturilor tipice și a celor după prelucrare;
- evidența statistică a exporturilor în dependență de originea mărfurilor (un exemplu în acest sens ar putea servi experiența Olandei, care a elaborat o regulă generală privind modificarea originii și evaluează reexporturile în conformitate cu aceasta).

Chiar și în condițiile datelor existente, trebuie de menționat, că reexporturile nu trebuie să fie privite ca un fenomen negativ, acestea prezentând avantaje certe pentru dezvoltarea unei economii, contribuind la dezvoltarea serviciilor de comerț, distribuție, transport etc. Mai mult ca atât, în cazul reexportului după prelucrare se produce o valoare adăugată mai mare în țară, iar avantajele asociate sunt incontestabile: dezvoltarea anumitor sectoare economice sau crearea noilor locuri de muncă. De altfel, în faza tranziției, prelucrarea în regimul de perfecționare activă a fost un proces caracteristic mai multor țări din regiune și a constituit o etapă inițială în dezvoltarea unor sectoare economice. Totodată, reexporturile prezintă și anumite riscuri. Fiind un tip de flux economic internațional ce contribuie la sporirea legăturilor economice dintre diferite economii, reexporturile sporesc posibilitățile de transmisie a șocurilor externe asupra economiei naționale.

Referințe bibliografice

1. Codul Vamal al Republicii Moldova: nr. 1149 din 20.07.2000. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2000, nr. 160-162, art. 1201.
2. Codul Fiscal al Republicii Moldova: nr. 1163 din 24.04.1997. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Ediție specială. 2005, 25 martie. [Accesat 23.03.2012]. Disponibil: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=326971>.
3. Legea cu privire la tariful vamal: nr. 1380-XIII din 20.11.1997. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 1998, nr. 40-41, art. 286.
4. Legea cu privire la zonele economice libere: nr. 440-XV din 27.07.2001. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2001, nr. 108-109, art. 834.
5. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la regulile de origine a mărfurilor: nr. 1599 din 13.12.2002. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. pentru aprobarea 2002, nr. 174-176, art. 1755.
6. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Regulamentului de aplicare a destinațiilor vamale prevăzute de Codul Vamal al Republicii Moldova: nr. 1140 din 02.11.2005. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2005, nr. 157-160, art. 1285.
7. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în Regulamentul cu privire la regulile de origine a mărfurilor aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1599 din 13 decembrie 2002: nr. 145 din 25.02.2010. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2002, nr. 33, art. 199.
8. Biroul Național de Statistică. Comunicate de presă. Activitatea de comerț exterior a Republicii Moldova în ianuarie-septembrie 2011. [Accesat 23.03.2012]. Disponibil: <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=3576>.
9. Re-exports: international comparison and implications for performance indicators. CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis. [Accesat 30.03.2012]. Disponibil: <http://www.cpb.nl/node/10313>.
10. Internationalization monitor 2010. CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis. [Accesat 30.03.2012]. Disponibil: <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/092F7BA8-51EF-4821-AA2A-64A3ACF81400/0/2011m21pub.pdf>.
11. International Merchandise Trade Statistics. Compilers Manual. United Nations. New York, 2004. 308 p. ISBN 92-1-161454-6. [Accesat 30.03.2012]. Disponibil: http://unstats.un.org/unsd/publication/SeriesF/seriesf_87e.pdf.
12. Identifying and measuring Re-Exports and Re-Imports. OECD. 2006, 5 septembrie. [Accesat 30.03.2012]. Disponibil: <http://www.oecd.org/dataoecd/3/22/37358015.pdf>.
13. Australian Bureau of Statistics. [Accesat 30.03.2012]. Disponibil: <http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/2f762f95845417aeca25706c00834efa/e5592157eaa6fd21ca25731c007ee1bf1>
14. Explanatory Notes - Total Exports. Industry Canada. [Accesat 30.03.2012]. Disponibil: http://www.ic.gc.ca/eic/site/tdo-dcd.nsf/eng/h_00023.html.
15. World Integrated Trade Solution. [Accesat 30.03.2012]. Disponibil: <http://wits.worldbank.org/wits>.
16. Balanța de plăți a Republicii Moldova. [Accesat 30.03.2012]. Disponibil: http://bnm.md/md/balance_of_payments.

ANEXE

Anexa 1

Ponderea reexporturilor în volumul total al exporturilor Republicii Moldova

		Cota reexporturilor, %	Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, %	Ponderea în total export, %
8544	Fire, cabluri și alte conductoare electrice izolate, cu sau fără conectori	99,8	141,2	5,9
3004	Medicamente	80,9	36,5	3,9
6203	Costume sau seturi pentru bărbați și băieți	96,2	829,2	2,2
6204	Costume sau seturi pentru bărbați și băieți	96,7	707,1	2,1
6106	Bluze și cămăși pentru femei și fete	79	6117	1,7
6104	Taioare, seturi, jachete tricotate sau croșetate pentru femei și fete	93,9	1712,3	1,6
5702	Covoare și alte acoperitoare de podea	88	591,1	1,6
0809	Caise, piersici, cireșe	55,2	193,3	1,5
6109	Taiouri și maiouri de corp tricotate sau croșetate	82,8	883,9	1,4
9401	Scaune	68,3	188,5	1,3
6110	Jerseuri, pulovere, cardigane, veste și articole similare, tricotate sau croșetate	92,3	512,9	1,1
1201	Boabe de soia	52,5	171,8	1
6202	Paltoane, canadiene, pelerine, hanorace, bluzoane și articole similare, pentru femei sau fete	93,3	930,6	1
9403	Alt mobilier și părți ale acestuia	86,3	38,8	1
6403	Încălțăminte cu fețe din piele naturală	80,5	205,6	1
0810	Alte fructe proaspete (căpșune, zmeură, coacăză)	99,9	94,6	0,9
6406	Părți de încălțăminte	96	228,9	0,8
6206	Bluze, cămăși și bluze-cămăși pentru femei și fete	65,1	1288,4	0,7
6201	Paltoane, canadiene, pelerine, hanorace, bluzoane și articole similare, pentru bărbați sau băieți	96,6	727	0,7
6211	Îmbrăcăminte de sport (traininguri), combinezoane și costume de schi, maiouri și chiloți, costume de baie; alte obiecte de îmbrăcăminte	96,3	1255,9	0,6
6205	Cămăși pentru bărbați sau băieți	97,9	818,7	0,6
9503	Alte jucării; minimodele și modele similare pentru divertisment, animate sau nu	95,5	69,8	0,5
8422	Mașini pentru spălat vesela; mașini și aparate pentru curățat sau uscat sticle și alte recipiente; pentru umplut, închis, etichetat sticle, saci	82,4	47,6	0,4
8542	Circuite integrate și micromontaje electronice	97,2	86,6	0,3
8438	Mașini și aparate pentru prepararea sau fabricarea industrială a alimentelor și băuturilor	88,3	38,7	0,3
8430	Alte mașini și aparate pentru terasarea, nivelarea, excavarea, compactarea, extracția pământului, mineralelor; pluguri de îndepărtat zăpada	99,3	95,7	0,3
4818	Hârtie igienică, vată de celuloză	93,2	16,9	0,3
8516	Încălzițoare de apă, termoplonjoare electrice	97	25,3	0,3
4011	Anvelope pneumatice noi, din cauciuc	95	12,2	0,2
8708	Părți și accesorii de autovehicule de la pozițiile 8701 până la 8705	92,5	13,3	0,2
6103	Costume sau seturi tricotate sau croșetate pentru bărbați sau băieți	94,3	1184,3	0,2
9404	Somiere; articole de pat și articole similare cu arcuri sau umplute cu câlți sau garnituri din orice material	73,3	109,0	0,2
8803	Părți ale aparatelor de la pozițiile 8801 sau 8802	94,6	112,2	0,2

Sursa: WITS database.

Anexa 2

Evoluția sectorului de bunuri, mil. MDL

Anii	Agricultura, economia vânătorii și silvicultura		Pescuitul, piscicultura		Industria extractivă		Industria prelucrătoare		Energie electrică și termică, gaze și apă	
	Prețuri curente	Prețuri comparabile	Prețuri curente	Prețuri comparabile	Prețuri curente	Prețuri comparabile	Prețuri curente	Prețuri comparabile	Prețuri curente	Prețuri comparabile
1997	2312	2398	3	4	19	12	1635	1423	149	170
1998	2349	2168	2	3	17	17	1276	1367	229	141
1999	3062	2252	4	3	24	18	1613	1198	456	241
2000	4066	3134	5	3	26	24	2281	1870	308	427
2001	4261	4360	11	11	36	28	3005	2407	523	360
2002	4730	4476	12	12	50	45	3352	3092	499	421
2003	5048	4209	14	15	70	60	4265	3950	524	514
2004	5619	6078	14	15	106	90	4651	4599	712	529
2005	6158	5703	17	14	144	113	5022	4769	770	784
2006	6475	5984	14	17	224	178	5599	4806	757	816
2007	5317	4205	17	16	263	234	6300	5528	1053	765
2008	5525	7510	19	18	315	275	7094	6372	1328	1024
2009	5111	4971	24	21	241	222	6391	5539	1399	1240
2010	8558	5483	24	24	260	256	7622	7002	1638	1421

Sursa: BNS.

Anexa 3

Indicii anuali de creștere a prețurilor, %

Anii	Agricultura, economia vânătorii și silvicultura	Pescuitul, piscicultura	Industria extractivă	Industria prelucrătoare	Energie electrică și termică, gaze și apă	Agricultura, economia vânătorii și silvicultura
1997	96,4	83,2	158,7	114,9	87,7	56,1
1998	108,4	48,4	104	93,3	162,6	60,7
1999	136	110,3	132,4	134,6	189,1	59,4
2000	129,7	151,9	108,9	122	72,1	60,8
2001	97,7	93,3	124,8	124,9	145,3	54,4
2002	105,7	99,7	110,8	108,4	118,4	54,7
2003	119,9	90,0	117,1	108	102,1	50,9
2004	92,4	94,8	118,1	101,1	134,6	50,6
2005	108	120,4	127,2	105,3	98%,3	50,8
2006	108,2	82,7	126,3	116,5	92,8	49,5
2007	126,4	108,3	112,2	114	137,7	41,1
2008	73,6	105,9	114,7	111,3	129,7	38,7
2009	102,8	111,6	108,7	115,4	112,8	38,8
2010	156,1	102,8	101,4	108,9	115,3	47,3

Sursa: Estimările autorilor.

Anexa 4

Ponderea ramurilor economice în sectorul de bunuri și indicii de preț

Anii	Pondere în sectorul de bunuri, %					Indicele anual de creștere a prețurilor în sector tradable, %	Indicele anual de creștere a prețurilor în sector tradable, % (2000 = 100)	Valoarea adăugată brută în sectorul tradable, în prețurile anului 2000
	Agricultura, economia vânatului și silvicultura	Pescuitul, piscicultura	Industria extractivă	Industria prelucrătoare	Energie electrică și gaze și apă			
1997	56,1	0,1	0,5	39,7	3,6	103,7	53,8	7653068
1998	60,7	0	0,4	32,9	5,9	106,6	57,3	6752750
1999	59,4	0,1	0,5	31,3	8,8	140,2	80,4	6415448
2000	60,8	0,1	0,4	34,1	4,6	124,4	100	6684325
2001	54,4	0,1	0,5	38,4	6,7	111,4	111,4	7031737
2002	54,7	0,1	0,6	38,8	5,8	107,5	119,8	7215192
2003	50,9	0,1	0,7	43	5,3	113,8	136,3	7279358
2004	50,6	0,1	1	41,9	6,4	99	135	8224763
2005	50,8	0,1	1,2	41,5	6,4	106,5	143,7	8425050
2006	49,5	0,1	1,7	42,8	5,8	111,1	159,8	8180298
2007	41,1	0,1	2	48,7	8,1	121	193,3	6700226
2008	38,7	0,1	2,2	49,7	9,3	98,5	190,4	7501993
2009	38,8	0,2	1,8	48,5	10,6	110,1	209,6	6281765
2010	47,3	0,1	1,4	42,1	9	131,6	275,9	6560927

Sursa: Estimările autorilor.

Anexa 5

Evoluția PIB și a exportului de bunuri

Anii	PIB, mil. USD	Export de bunuri, mil. USD	PIB, mil. MDL	Ponderea exportului de bunuri în PIB, %	Export de bunuri, mil. MDL	Indicele anual de modificare a prețurilor la exportul de bunuri și servicii, %	Indicele anual de modificare a prețurilor la exportul de bunuri și servicii, % (2000 = 100)	Export de bunuri, mil. MDL (în prețurile anului 2000)
1997	1928745	874057	8916975	45,3	4040938	110,7	49,6	814201
1998	1697895	631817	9122113	37,2	3394502	120,9	58,4	5813826
1999	1170783	463432	12321554	39,6	4877255	108,2	88,9	5487956
2000	1288429	471466	16019558	36,6	5861920	117,6	100	5861920
2001	1480674	565495	19051531	38,2	7276110	152,2	102,4	7105700
2002	1661818	643792	22555858	38,7	8738183	112,5	106,8	8181137
2003	1980902	789934	27618918	39,9	11013728	102,4	111,5	9879637
2004	2598231	985174	32031777	37,9	12145516	104,3	111,8	10859326
2005	2988172	1090919	37651869	36,5	13745900	104,4	114,6	11996063
2006	3408065	1050362	44754367	30,8	13793245	100,3	119,2	11574405
2007	4402496	1340050	53429571	30,4	16263119	102,5	129,7	12542565
2008	6056263	1591113	62921545	26,3	16530870	104	132,2	12500220
2009	5437562	1282981	60429803	23,6	14258278	108,8	130,5	10924848
2010	5810081	1541487	71849200	26,5	19062486	102	147,7	12902811

Sursa: BNS, estimările autorilor.

Anexa 6

Rezultatele estimării econometrice

Dependent Variable: X1
 Method: Least Squares
 Date: 02/13/12 Time: 02:39
 Sample: 1997 2010
 Included observations: 14
 $X=C(2)*VAB+C(3)*D3$

	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C(2)	0.958538	0.069624	13.76735	0.0000
C(3)	4559772.	666776.9	6.838527	0.0000
R-squared	0.821539	Mean dependent var		9555173.
Adjusted R-squared	0.806668	S.D. dependent var		2725758.
S.E. of regression	1198504.	Akaike info criterion		30.96261
Sum squared resid	1.72E+13	Schwarz criterion		31.05390
Log likelihood	-214.7383	Hannan-Quinn criter.		30.95416
Durbin-Watson stat	1.318060			

Sursa: Estimările autorilor.